

'ลอตเตอรี่' ฆ่ายังไงก็ไม่ตาย

หน้าต่างความคิด



● **เกียรติวัฒน์ สว่างแก้ว**

ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ม.ธุรกิจบัณฑิต

การขายลอตเตอรี่เกินราคาคือความผิดปกติที่เป็นเรื่องปกติของประเทศไทยมานานแล้ว ความพยายามในการแก้ปัญหาที่มักเจอแรงต้านทั้งบนดินและใต้ดิน เนื่องจากมีกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องมากมาย อีกทั้งรายได้จากการขายลอตเตอรี่ยังเป็นรายได้ที่รัฐสามารถนำมาใช้ได้อีกด้วย การขยับตัวไปแต่ละเรื่องนี่จึงไม่ต่างอะไรกับการกระตุกหนวดเสือ ต้องมีการวางแผนให้ดี จะได้ไม่โดนเสือโหมกัดเอาในอดีตนั่น คำว่าลอต (lot) ซึ่งเป็นคำต้นของลอตเตอรี่หมายถึงวัตถุขนาดเล็ก เช่น ก้อนหิน กระดุกสัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถูกใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับเสี่ยงทาย เพราะเชื่อกันว่า การที่ผู้เสี่ยงทายไม่สามารถควบคุมผลลัพธ์ที่ออกมาได้ แสดงว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นความต้องการของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้น เมื่อไหร่ก็ตามที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ ก็จะใช้การเสี่ยงทายมาพินิจ

มีหลักฐานมากมายจากแทบทุกมุมโลกที่ยืนยันว่าเล่นพนันที่คล้ายกับลอตเตอรี่มาช้านานแล้ว แม้แต่ในพระคัมภีร์ก็ยังมีการพูดถึงการที่พระเจ้าแสดงความประสงค์ให้โมเสสใช้การเสี่ยงทายเพื่อแบ่งที่ดินให้กับชาวอิสราเอลว่าแต่ละครอบครัวจะได้ที่ดินตรงไหน มากน้อย

เพียงใด ขนาดษัตริย์องค์แรกของชาวอิสราเอลก็ถูกคัดเลือกโดยการใช้ลอตเสี่ยงทาย

อาณาจักรโรมันก็เคยใช้ประโยชน์จากการเสี่ยงทายแบบนี้เพื่อสร้างความบันเทิงในงานเลี้ยงสังสรรค์ กษัตริย์โรมันหลายพระองค์ใช้ลอตในการแบ่งที่ดินระหว่างชนชั้นสูง เพื่อหลีกเลี่ยงข้อครหาว่าพระองค์ทรงตัดสินใจด้วยความลำเอียง เลือกที่รักมากกว่า ซึ่งอาจกลายเป็นสาเหตุให้บัลลังก์สั่นคลอนได้

เอเชียเองก็ไม่ใช่น้อย กำแพงเมืองจีนที่กลายเป็นสิ่งมหัศจรรย์ระดับโลกนั้น ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างส่วนหนึ่งก็มาจากการขายลอตเตอรี่ให้กับชาวบ้านลอตเตอรี่เวอร์ชันแดนมังกรได้กลายเป็นต้นแบบของการพนันที่เรียกว่า คีโน ซึ่งมีวิธีในการออกเลขคล้ายกับการออกสลากกินแบ่งของบ้านเราในสมัยนี้ สามารถหาเล่นกันได้ตามกาสิโนใหญ่ๆ

ช่วงต้นศตวรรษที่ 16 ประเทศแถบยุโรปก็ใช้แนวคิดการมอมเมาประชาชนนี้เพื่อเอาเงินมาใช้เพื่อสร้างโนนสร้างนี้ โดยในปี ค.ศ. 1530 กษัตริย์ของ **ฝรั่งเศส**ได้ออกลอตเตอรี่ เพื่อนำเงินที่ได้มาแก้ปัญหาเงินคงคลังที่กำลังร่อยหรอลงไปทุกวัน หลังจากนั้นไม่นาน นักธุรกิจหัวใสเมืองนี้หอมก็ออกลอตเตอรี่มาขายกันเป็นการใหญ่ ก่อนจะถูกประกาศให้เป็นสิ่งผิดกฎหมายในปี ค.ศ. 1776 ส่วนรัฐพาณิชย์แบบนี้ยังอยู่ต่อได้อีกหลายปีก่อนจะโดนยกเลิกไปเหมือนกัน แม้ว่าหลังจากนั้นจะมีการออกลอตเตอรี่บ้าง แต่ก็ทำได้เฉพาะการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือสังคมและทำนุบำรุงศิลปะเท่านั้น



อิตาลีประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงของฝรั่งเศสมีการออกลอตเตอรี่ครั้งแรกที่เมืองฟลอเรนซ์ในปี ค.ศ. 1539 โดยมีรางวัลตอบแทนเป็นเงินสดต่อใจจำนวนค่อนข้างสูง หลังจากนั้นไม่นาน โรคมดลอตเตอรี่ก็ได้แพร่ระบาดไปทุกหย่อมหญ้า สามร้อยกว่าปีต่อมา รัฐบาลอิตาลีเองก็ตัดสินใจกระโดดเข้าไปร่วมสังฆกรรมทำการมอมเมาประชาชน โดยการออกลอตเตอรี่ของรัฐชื่อว่า "ล็อตโต" และเจ้าลอตโตนั้นก็กลายเป็นนางกวักดึงเงินเข้าคลังได้อย่างต่อเนื่อง

ในยุคของพระราชินีออลิวิอาเบรที่ 1 ของ **อังกฤษ** รัฐบาลยุคนี้ได้ออกลอตเตอรี่จำนวน 40,000 ใบ เพื่อหารายได้มาสร้างท่าเรือและสาธารณูปโภคอื่นๆ สิ่งที่ทำให้ลอตเตอรี่ของอังกฤษแตกต่างจากลอตเตอรี่อื่นๆ เพราะลอตเตอรี่ทุกใบสามารถนำไปขึ้นรางวัลซึ่งมีมูลค่าเท่ากับราคาของลอตเตอรี่ที่กำหนดไว้ ลอตเตอรี่เหล่านี้เริ่มวางขายในปี ค.ศ. 1566 และจับรางวัล ค.ศ. 1569 ซึ่งก็เท่ากับว่ารัฐบาลของอังกฤษในสมัยนั้น ใช้ลอตเตอรี่เป็นเครื่องมือในการกู้ยืมเงินจากประชาชน ไม่ได้เป็นการมอมเมาดังหน้าตั้งตาเอาเงินเข้าคลังเหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศสและอิตาลี

หลังจากการออกลอตเตอรี่ครั้งนี้ รัฐบาลได้ให้สัมปทานกับเอกชนเพื่อหาหนทางในการขายลอตเตอรี่แทน คนที่ได้รับสัมปทานก็จ้างคนมาช่วยขายลอตเตอรี่ให้กับประชาชนอีกทอดหนึ่ง รัฐ

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 200,000
Ad Rate: 2,370

Section: First Section/ทัศนะวิจารณ์

วันที่: ศุกร์ 15 พฤษภาคม 2558

ปีที่: 28

ฉบับที่: 9731

หน้า: 10(ล่าง)

Col.Inch: 63.96

Ad Value: 151,585.20

PRValue (x3): 454,755.60

คลิป: สีสี่

คอลัมน์: หน้าต่างความคิด: 'ลอตเตอรี่' ซ้ำยังงี้ก็ไม่ตาย

พาณิชย์ชนิดนี้ต้องยุติลงเมื่อรัฐสภาตัดสินใจระงับการออกลอตเตอรี่เพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1826

ในปี ค.ศ. 1612 ซึ่งเป็นยุคของกษัตริย์เจมส์ที่ 1 บริษัทเวอร์จิเนียแห่งลอนดอน (Virginia Company of London) ได้รับอนุญาตให้ออกลอตเตอรี่เพื่อระดมทุนไปสร้างเมืองใหม่ที่สหรัฐชื่อว่า เจมส์ทาวน์ อันที่จริงแล้ว ลอตเตอรี่มีบทบาทสำคัญในการตั้งรกรากของชาวยุโรปในสหรัฐ เมืองใหม่ๆ จำนวนไม่น้อยที่ผุดขึ้นมาใช้ยุคนี้ได้ใช้ลอตเตอรี่เป็นแหล่งหารายได้เพื่อใช้ในการสร้างเมืองและพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคต่างๆ แม้แต่เงินที่ใช้ในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยชื่อดัง มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนียส่วนหนึ่งก็ได้มาจากการขายลอตเตอรี่

ลอตเตอรี่ใน สหรัฐได้รับความนิยมน้อยลงเพราะหลายจนกระทั่งเกิดการระบาดของลอตเตอรี่ที่ออกโดยรัฐหลายรัฐขึ้นมา ซึ่งมีชื่อเรียกกันเล่นๆ

ว่า เจ้าปลาหมึกทองคำ ซึ่งแพร่หลายไปแทบทุกเมืองในอเมริกา เพราะมีการสืบสวนกันจนพบว่า กระบวนการทำงานไม่โปร่งใส มีการโกงกันกันอย่างมโหฬาร ทำลายความเชื่อใจของเหล่าอเมริกันชน ร้อนถึงประธานาธิบดีแฮริสันต้องส่งสาส์นไปถึงวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาหามาตรการที่เหมาะสม จนนำไปสู่การออกกฎหมายยกเลิกการขายลอตเตอรี่ในที่สุด

ปัจจุบันนี้รัฐส่วนใหญ่ในประเทศสหรัฐได้เปิดให้มีการขายลอตเตอรี่กันอีกครั้ง เพราะหลักกฎหมายของสหรัฐแล้ว แต่ละรัฐมีสิทธิตัดสินใจเองว่าจะให้มีการซื้อขายลอตเตอรี่กันหรือไม่ และเมื่อหยังเสี่ยงกันที่ไร ก็มักจะได้ผลตอบรับในทางที่สนับสนุนทุกครั้งไป

ประวัติศาสตร์การออกลอตเตอรี่ในประเทศอื่นๆ ก็มักจะมีเหตุผลเหมือนกับประเทศตัวอย่างที่นำมาเล่าสู่กันฟัง หากมองกันตามหลักเศรษฐศาสตร์แล้ว ลอตเตอรี่ก็คือการเก็บภาษีแฝงที่มีอัตราการถดถอยสูงเสียยิ่งกว่าภาษีเงินได้ การหาเงินเข้ารัฐแบบนี้มีข้อดีตรงที่จะถูกต่อต้านน้อยกว่าการขึ้นภาษี เพราะการซื้อลอตเตอรี่เปรียบได้กับการยอมจ่ายภาษีโดยสมัครใจ ใครไม่ซื้อก็ไม่ต้องจ่าย แต่ก็ยังมีโอกาสได้รับประโยชน์จากเงินของรัฐ เช่น การเอาเงินจากการขายลอตเตอรี่ไปทำถนนหลวง คนซื้อลอตเตอรี่เป็นคนจ่ายเงิน แต่ทุกคนได้ใช้ ว่ากันตามเนื้อผ้าแล้วกลายเป็นว่า คนที่ไม่จ่ายเงินกลับถูกรางวัลทางอ้อม

มีคนมาให้ใช้โดยไม่ต้องควักกระเป๋า จึงทำให้การขายลอตเตอรี่และการเสี่ยงโชคต่างๆ กลายเป็นเรื่องปกติในทุกประเทศไปแล้ว

งานวิจัยทางสังคมศาสตร์และเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยให้ข้อสรุปตรงกันว่า คนที่ซื้อลอตเตอรี่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สูงนัก ค่าใช้จ่ายรวมในการซื้อลอตเตอรี่จะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับรูปแบบการออกลอตเตอรี่ด้วยเช่นกัน ถ้าเดิมลอตเตอรี่ใบละ 25 บาท คนที่มีเงิน 40 บาทก็อาจจะตัดสินใจซื้อแค่ใบเดียว เหลือเงินติดกระเป๋าเอาไว้ซื้อแกงถุงกลับไปฝากลูกเมียได้สักถุง หากให้เขาเลือกซื้อได้ตามใจชอบ ไม่มีการกำหนดราคาเอาไว้ บางที เขาอาจจะซื้อ 30 บาทแล้วเปลี่ยนไปซื้อแกงถุงเล็กๆ ไปฝากคนที่บ้านก็ได้ ดังนั้น รูปแบบการออกลอตเตอรี่จึงสามารถส่งผลกระทบต่อเงินในกระเป๋าและความกินดีอยู่ดีของครอบครัวได้เหมือนกัน

จริงอยู่ที่ลอตเตอรี่อาจเป็นความหวังให้กับผู้ซื้อว่าอาจจะชีวิตที่ดีขึ้นได้ แต่ถ้าว่ากันตามหลักสถิติแล้ว โอกาสที่ฝันจะเป็นจริงนั้นมันน้อยนิด การที่รัฐได้กำไรเป็นกอบเป็นกำจากธุรกิจนี้เป็นเครื่องยืนยันอยู่แล้ว ธุรกิจนี้มีผลตอบแทนดีแค่ไหนจึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า ทำไมการยกเลิกลอตเตอรี่และการควบคุมราคาไม่ได้ผลจริงต้องเจอกับแรงต้านจากรอบทิศ

แม้จะเลิกการขายลอตเตอรี่ไม่ได้ คุมราคาก็คงเป็นเรื่องยากแต่อย่างน้อยหากสามารถส่งเสริมให้คนซื้อรู้จักซื้อแต่พอดีก็ถือเป็นบุญเป็นคุณกับประเทศมากมายแล้ว